

FACULTAT DE CIÈNCIES POLÍTiques I DE SOCIOLOGIA

LLICENCIATURA: CIÈNCIES POLÍTiques I DE L'ADMINISTRACIÓ

ASSIGNATURA: 20842 PARTICIPACIÓ POLÍTICA (6 crèdits)

DURADA: Primer semestre

CURS: Segon cicle (optativa)

CURS ACADÈMIC: 2003/2004

Professor: Joan Font

Objectius, organització i avaluació

L'objectiu de l'assignatura és aprofundir en el coneixement de la participació dels ciutadans en la vida política, tant des del punt de vista dels factors i motivacions individuals que porten a participar, com des de la reflexió sobre com fer incidir aquesta participació en el procés d'elaboració de polítiques públiques. El curs constarà de dos tipus de sessions, a cada una de les quals es dedicarà aproximadament la meitat del temps disponible: sessions teòriques amb el conjunt del grup i seminaris amb la meitat dels estudiants.

Hi haurà dos seminaris de 4 sessions cada un i cada estudiant haurà d'assistir regularment a un d'ells i entregar 3 treballs individual curts sobre el tema del seminari. El treball (2/3) i la participació activa en el seminari (1/3) donaran lloc a la nota final. Tots els treballs entregats fora de termini seran penalitzats en la seva avaluació.

Aquelles persones que no puguin seguir la dinàmica dels seminaris podran fer un examen, el contingut del qual seran fonamentalment les mateixes lectures dels seminaris, per tant podran triar també si es volen fer sobre una o l'altre part del programa.

Temari i bibliografia

0. Introducció i presentació dels dos seminaris

I. Teories explicatives de la participació

- Què entenem per participació política; Formes de participació i repertoris participatius
- Olson: Costos i beneficis de la participació
- La importància dels recursos: són igual d'importants per totes les formes de participació?; El rol de les actituds: deure cívica, identifications col·lectives, sentiment d'eficàcia política
- Hirschman: Sortida, veu i lleialtat
- L'entorn polític: la mobilització i l'estructura d'oportunitats polítiques

Barnes i Kaase (eds): Political Action, Sage-1979

Hirschman: Salida, voz y lealtad, FCE, Méxic-1977

Olson: "La lógica de la acción colectiva", a VVAA: Diez textos básicos de ciencia política, Ariel, Barcelona-1991. (LECTURA OBLIGATÒRIA PER A TOTHOM)

Parry, Moyser i Day: Political participation and democracy in Britain, Cambridge University Press, 1992, Segona Part

Putnam, R: Sólo en la bolera, Galaxia Gutenberg, 2002.

Putnam, R: "Conclusión", a Putnam (ed): El declive del capital social, Galaxia Gutenberg, 2003.

Reinares: Terrorismo y antiterrorismo, Paidós, 1998, cap 3.

Rosenstone i Hansen: Mobilization, participation and democracy in America, Macmillan, 1993. Caps 1,2,3

Schloszman, Verba i Brady: "Participation's not a paradox", British Journal of Political Science, 25. Pags 1-36.

Tarrow: El poder en movimiento, Alianza editorial, Barcelona-1997, caps 2 i 3.

II. Les conseqüències de la participació

- Participació i democràcia: nous i vells arguments.

- L'impacte de la participació en els participants i la cultura política

- Participació i igualtat: què passa si sols participen els privilegiats?

- Participació i polítiques: es tradueix en polítiques la participació?

- Participació i representació: el debat sobre la democràcia directa

Budge: The new challenge of direct democracy, Polity Press, Cambridge-1996, cap 7

Pateman: Participation and democratic theory, Cambridge University Press, 1970.

Subirats: "Nuevos mecanismos participativos y democracia: promesas y amenazas", a Font (ed): Ciudadanos y decisiones públicas, Ariel, 2001

Tarrow: Obra citada, cap 10.

Verba: "The citizen as respondent", American Political Science Review, 1996, 90 (1).

Verba i altres: Participation and political equality, University of Chicago Press, Chicago-1987.

III. Experiències (Les sessions d'aquest bloc s'aniran desenvolupant al llarg del curs)

- Mecanismes de participació ciutadana a nivell local: instruments tradicionals i innovadors
- Possibilitats i problemes d'Internet com a mecanisme de participació
- Què fer per aconseguir que la gent voti
- Referèndums: experiències i problemes
- Assamblees: experiències, avantatges i limitacions
- Jurats ciutadans: mecanisme i experiències espanyoles
- Eleccions primàries fora dels EUA

Catt: Democracy in practice, Routledge, 1999

Elster (ed): La democràcia deliberativa, Gedisa, Barcelona, 2001.

Fishkin: "Who speaks for the people? Deliberation and public consultation", a Font (ed): Public participation and local governance, ICPS, Barcelona, 2003. **Obligatòria per tothom.**

Font i Blanco: "Conclusiones. Innovación democrática, un balance provisional", a Font (ed): Ciudadanos y decisiones públicas, Ariel, 2001.

Font i Blanco: Polis, la ciutat participativa, Papers de Participació ciutadana, 9, Diputació de Barcelona, 2003.

Font, N: Democràcia i participació ciutadana, Fundació Jaume Bofill, 1998.

Gomà i Font: "La democràcia local: un mapa de experiencias participativas", a Font (ed): Obra citada, 2001.

Kahn, U (ed): Participation beyond the ballot box, Routledge, 1999.

Papadopoulos, Y: **Démocratie directe**, Economica, Paris, 1998.

Sánchez (ed): Participació ciutadana i govern local: els consells ciutadans, Editorial Mediterrània, 2000.

Subirats i altres: Experiències de participació ciutadana a nivell local, Escola d'Administració Pública, Barcelona-2001.

Tsagarousianou i altres: Cyberdemocracy, Routledge, 1998

Zimmerman: Democràcia participativa, Limusa, Mèxic-1992.

Programa dels Seminaris

Els seminaris són un instrument per facilitar l'aprenentatge i desenvolupar noves habilitats: discussió en públic, anàlisi crític de textos i documentació, etc.. Els participants en el seminari es comprometen a assistir-hi regularment i la seva participació (assistència i participació activa) formarà part de la nota final. A cada sessió hi haurà 3 comentaristes voluntaris que iniciaran el debat amb la presentació de crítiques a les lectures obligatòries i explicació de continguts de les lectures complementàries. La preparació d'aquestes intervencions es farà al llarg de 8 dimecres (una sessió per seminari) de 14 a 16 hores. Un dels seminaris es centra en els dos primers blocs del programa i l'altre en el tema d'experiències.

Seminari I. Mecanismes innovadors de participació ciutadana local

L'objectiu del seminari és arribar a conèixer com funcionen i quins resultats han tingut algunes experiències de participació ciutadana en l'elaboració de polítiques públiques municipals que s'han anat desenvolupant al llarg dels darrers anys (jurats ciutadans, agendes 21 locals, consells municipals amb composició innovadora,...). A 3 de les 4 sessions del seminari (a escollir), els estudiants hauran de portar a classe un petit treball escrit (4 pàgines) fent una breu síntesi i discutint críticament els arguments dels autors. Els treballs s'hauran de basar, com a mínim, en les lectures obligatòries. La lectura complementària ajuda a entendre el tema o en dona un altre perspectiva i la seva incorporació al treball serà valorada positivament. Tots els treballs tenen una pregunta orientativa, que pot servir per vertebrar el treball. Aquests treballs seran el component principal de l'avaluació (2/3).

Sessió 1: panoràmica de mecanismes participatius

Lectures obligatòries: Gomà i Font: "La democràcia local", a Font (ed): Ciudadanos y decisiones públicas.

Font i Blanco: Conclusiones, a Font (ed): obra citada.

Lectura complementària: Subirats i altres, obra citada, capítol 2.

Font i Blanco, Polis, Obra citada, Principalment segona part.

Pregunta: Discuteix críticament els criteris d'anàlisi que proposen les lectures: quin et sembla més important? En falta algun?

Sessió 2: els instruments de base associativa

Lectura obligatòria: Navarro: "Límites y contingencia de la democracia asociativa" a Font (ed): obra citada.

Sarasa i Guiu: "El consejo municipal de Bienestar social de Barcelona" a Font (ed): obra citada.

Lectura complementària: Navarro: **El sesgo participativo**, CSIC, 1999, caps 10 i 11.

Pregunta: Aquests són els instruments de participació més habituals en els nostres municipis. Discuteix la seva utilitat i limitacions.

Sessió 3: els instruments de base individual

Lectura obligatòria: Sánchez (ed): Participació ciutadana i govern local: els Consells ciutadans, Editorial Mediterrània, 2000, capítols 1 i 4

Lectura complementària:

Font, J i Medina, L: "Consejos ciudadanos en España: ¿un despilfarro europeo?", a Font (ed): Obra citada. 2001

Sánchez (ed): Participació ciutadana i govern local: els Consells ciutadans, Editorial Mediterrània, 2000, annexes.

Pregunta: Utilitzaries uns consells ciutadans per a prendre decisions importants del teu municipi si fossis l'alcalde? Justifica la resposta.

Sessió 4: Pressupostos participatius

Lectura obligatòria: Giménez i altres: "Nuevos escenarios de democracia local: Las experiencias de presupuestos participativos", a Blanco i Gomà (eds): Gobiernos locales y redes participativas, Ariel, 2002.

Lectura complementària: Ganuza y Alvarez de Sotomayor: Democracia y presupuestos participativos, Icaria, 2003, Varis capítols.

Blanco: "Pressupostos participatius: què en podem aprendre de les experiències brasileres?", Revista Nous Horitzons, 42, 2003.

Pregunta: Compara els models de pressupost participatiu utilitzats en els diferents municipis i discuteix el seu encaix en un marc de democràcia representativa.

Seminari II. Seminari teòric

L'objectiu d'aquest seminari és conèixer i discutir la principal literatura sobre participació política, des del punt de vista

dels factors explicatius de la participació i les seves conseqüències. Es tracta d'un seminari molt complementari amb el contingut de les sessions teòriques, que permet consolidar i aprofundir les idees que allí s'han apuntat. El seminari consistirà en la lectura i el comentari crític d'una sèrie d'obres. A 3 de les 4 sessions del seminari (a escollir) els estudiants hauran de portar a classe un petit treball escrit (4 pàgines) fent una breu síntesi i discutint críticament els arguments dels autors. Els treballs s'hauran de basar, com a mínim, en les lectures obligatòries. La lectura complementària ajuda a entendre el tema o en dona un altre perspectiva i la seva incorporació al treball serà valorada positivament. Tots els treballs tenen una pregunta orientativa, que pot servir per vertebrar el treball. Aquests treballs seran el component principal de l'avaluació (2/3).

Sessió 1: Sortida, Veu i lleialtat

Lectures obligatòries: Hirschman: Hirschman: Salida, voz y lealtad, FCE, México-1977, caps 1 a 4.

"Salida, voz y el destino de la RDA", Tendencias autosubversivas, FCE, 1996

Lectura complementària: Hirschman: Salida, voz y lealtad, FCE, México-1977, reste del llibre.

Pregunta: L'autor intenta argumentar perquè va fallar la seva teoria en el cas de la RDA. Discuteix el funcionament de les relacions entre sortida i veu a partir d'aquest i altres casos que coneguis.

Sessió 2: Mobilització, recursos i actituds

Lectura obligatòria: Olson: "La lógica de la acción colectiva", a VVAA: Diez textos básicos de ciencia política, Ariel, Barcelona-1991. (LECTURA OBLIGATÒRIA PER A TOTHOM)

Schlozman, Verba i Brady: "Participation's not a paradox", British Journal of Political Science, 25. Pags 1-36.

Lectura complementària: Rosenstone i Hansen: obra citada, caps 2 i 4.

Pregunta: Discuteix la importància que tenen els diferents factors explicatius de la participació que citen als autors a partir d'altres exemples que coneguis. Són més importants les característiques dels participants, les seves actituds o l'actuació mobilitzadora dels actors polítics?

Sessió 3: Conseqüències de la participació I: capital social i rendiment institucional

Lectura obligatòria: Putnam: Per a fer que la democràcia funcioni, Proa, Segona part.

Lectura complementària:

-Primera i tercera part del mateix llibre

-Revista Española de Ciencia Política, 2, 2000. (diversos articles)

Pregunta: participació, capital social i rendiment institucional: discuteix la relació que l'autor estableix entre aquests 3 conceptes. Creus que aquesta relació funciona en totes les circumstàncies?

Sessió 4: Conseqüències de la participació II: polítiques i participants

Lectura obligatòria: Tarrow: obra citada, cap 10

Lectura complementària: Ibarra i altres (eds). Creadores de democracia radical, Editorial Icaria, 2002.

Pregunta: Discuteix les diferents conseqüències de la participació que citen els autors, a partir d'altres exemples que coneguis? Creus que hi ha altres conseqüències importants que no citen?